

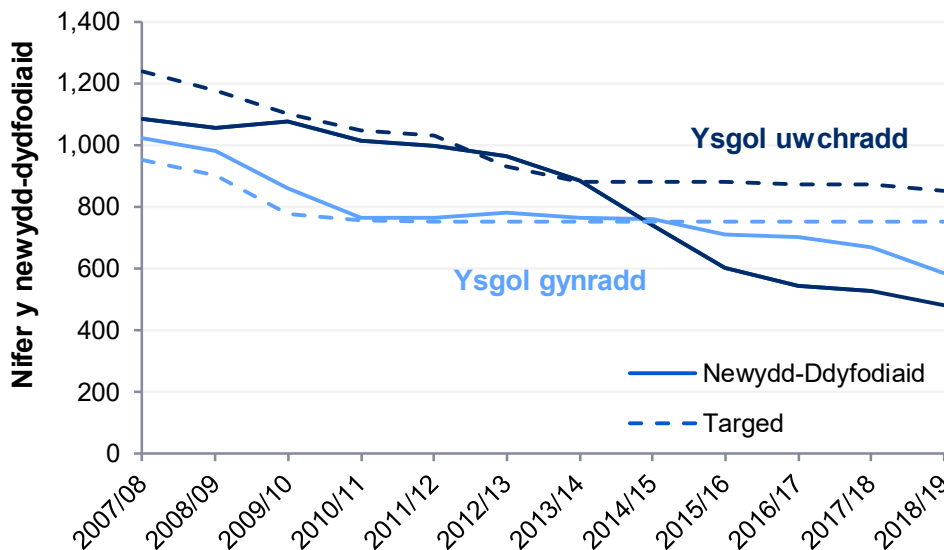
Addysg Gychwynnol i Athrawon yng Nghymru, 2018/19

25 Mehefin 2020
SB 19/2020

Mae'r bwletin hwn yn rhoi gwybodaeth am fyfyrwyr sy'n hyfforddi i fod yn athrawon, gan gynnwys athrawon dan hyfforddiant mewn prifysgolion yng Nghymru a hefyd y myfyrwyr o Gymru sy'n astudio ledled y DU.

Cyrsiau Addysg Gychwynnol Athrawon (AGA) sy'n arwaith at Statws Athro Cymwysedig yw'r brif ffordd o ddod yn athro, ond nid dyma'r unig ffordd. Fodd bynnag, nid yw'r llwybrau eraill, fel y Rhaglen Athrawon Graddedig a Teach First wedi'u cynnwys yn y bwletin hwn. Mae yna lwybrau eraill i ennill SAC drwy gyflogaeth, ond nid yw'r bwletin hwn yn sôn am y rheini.

Targedau derbyn a thargedau o ran newydd-ddyfodiaid ar gyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon (AGA) yng Nghymru

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

- Roedd nifer yr athrawon ysgol uwchradd newydd o dan hyfforddiant 44% yn is na'r targed yn 2018/19. Roedd nifer yr athrawon ysgol cynradd newydd o dan hyfforddiant yn is na'r targed am bedwaredd flwyddyn (22% yn is yn 2018/19). Dechreuodd 1,065 gyrsiau AGA yn 2018/19; 585 ar gyrsiau ysgolion cynradd a 480 ar gyrsiau ysgolion uwchradd.
- Bu gostyngiad yn nifer y myfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf yng Nghymru sy'n gallu addysgu yn y Gymraeg am y bumed flwyddyn yn olynol. 175 oedd y ffigur yn 2018/19, sef 16% o gyfanswm nifer y myfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf yng Nghymru.
- Gwyddoniaeth, Mathemateg ac Addysg Gorfforol yw'r pynciau mwyaf cyffredin i fyfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd.
- Roedd bron i 9 o bob 10 o fyfyrwyr AGA newydd a oedd yn hyfforddi yng Nghymru yn byw yng Nghymru cyn dechrau ar eu gradd.

Ynglŷn â'r bwletin hwn

Cymerwyd y data sydd yn y bwletin hwn o Gofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA) a talgrynwyd yn unol â strategaeth yr asiantaeth (gweler yr adran ar fethodoleg).

Oni nodir yn wahanol, mae'r ffigurau'n ymwneud â blwyddyn academiaidd 2018/19.

Yn y bwletin hwn

Cyd-destun polisi	2
Myfyrwyr yng Nghymru	3
Myfyrwyr cymwysedig yng Nghymru	5
Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU	7
Myfyrwyr cymwysedig o Gymru sy'n astudio yn y DU	10
Pynciau	12
Y Gymraeg	14
Demograffeg	17
Methodoleg	21
Diffiniadau	23
Gwybodaeth allweddol am ansawdd	26
Cyhoeddiadau cysylltiedig	28

Cyd-destun polisi

Targedau ar gyfer blwyddyn academiaidd 2018/19

Bob blwyddyn, bydd Llywodraeth Cymru a Chyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC) yn pennu targedau ynglŷn â'r nifer a dderbynnir ar gyrsiau Addysg Gychwynol i Athrawon yng Nghymru. Mae'r targedau'n ymwneud â'r nifer sy'n hyfforddi i fod naill ai'n athrawon ysgol gynradd neu'n athrawon ysgol uwchradd a'r nifer sy'n gwneud cyrsiau ôl-raddedig neu israddedig. Arferai cyrsiau ôl-raddedig a TAR olygu yr un peth, er bod rhywfaint o fân wahaniaethau rhyngddynt. Mae rhagor o wybodaeth ar gael o dan 'Y math o radd' yn y [Diffiniadau](#).

Hanes y Polisi

Rhwng 2005/06 a 2013/14, bu Llywodraeth Cymru yn anelu at leihau nifer y bobl sy'n gwneud cyrsiau AGA er mwyn cyd-fynd yn well ag anghenion ysgolion yng Nghymru. Gwnaed hyn mewn ymateb i Adolygiad o'r Ddarpariaeth o Hyfforddiant Cychwynol Athrawon yng Nghymru. Yn 2014, cafodd yr Athro John Furlong ei benodi'n Gyngorydd Cymru ar gyfer Hyfforddiant ac Addysg Gychwynol Athrawon, gan gyhoeddi [Addysgu Athrawon Yfory](#) yn 2015. Cyhoeddwyd manylion rhaglenni AGA achrededig newydd i'w cyflwyno o fis Medi 2019 mewn [Datganiad Gweinidogol Ysgrifenedig](#).

Targedau Addysg Gychwynol Athrawon ar gyfer cyrsiau yng Nghymru, 2018/19

	TAR	Gradd arall	Cyfanswm
Ysgol gynradd	450	300	750
Ysgol uwchradd	785	86	871
<u>Cyfanswm</u>	1,235	386	1,621

Ffynhonnell: [CCAUC](#)

Canolfannau Addysg Athrawon

Yn ystod blwyddyn academiaidd 2018/19, roedd tair Canolfan Addysg Athrawon yng Nghymru, a grëwyd o bartneriaethau rhwng prifysgolion:

- Canolfan De Ddwyrain Cymru – Prifysgol Metropolitan Caerdydd a Phrifysgol De Cymru
- Canolfan De Orllewin Cymru – Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant
- Canolfan Gogledd a Chanolbarth Cymru – Prifysgol Aberystwyth a Phrifysgol Bangor.

Cymhellion

Gall myfyrwyr gael grantiau i'w cymell i hyfforddi mewn meysydd penodol. Mae gwerth y cymhellion yn amrywio, gan ddibynnu ar bwnc y cwrs a chymwysterau'r myfyriwr. Caiff y rhain eu pennu bob blwyddyn gan y Gweinidog, yn ôl yr angen o fewn y sector.

Adran A: Myfyrwyr yng Nghymru

Mae'r adran hon yn ymwneud â myfyrwyr sy'n astudio cyrsiau AGA mewn Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru. Mae'n cynnwys myfyrwyr o Gymru a oedd yn gwneud cyrsiau AGA yn y Brifysgol Agored, pan y bu i'r brifysgol honno ddarparu cyrsiau. Mae'r data'n ymwneud â myfyrwyr sy'n dechrau eu cwrs – sef myfyrwyr blwyddyn gyntaf. Mae gwybodaeth am fyfyrwyr AGA ym mhob blwyddyn o'u cyrsiau ar gael ar [StatsCymru](#).

Tabl A.1: Lefel ysgol a math gradd myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn erbyn targedau

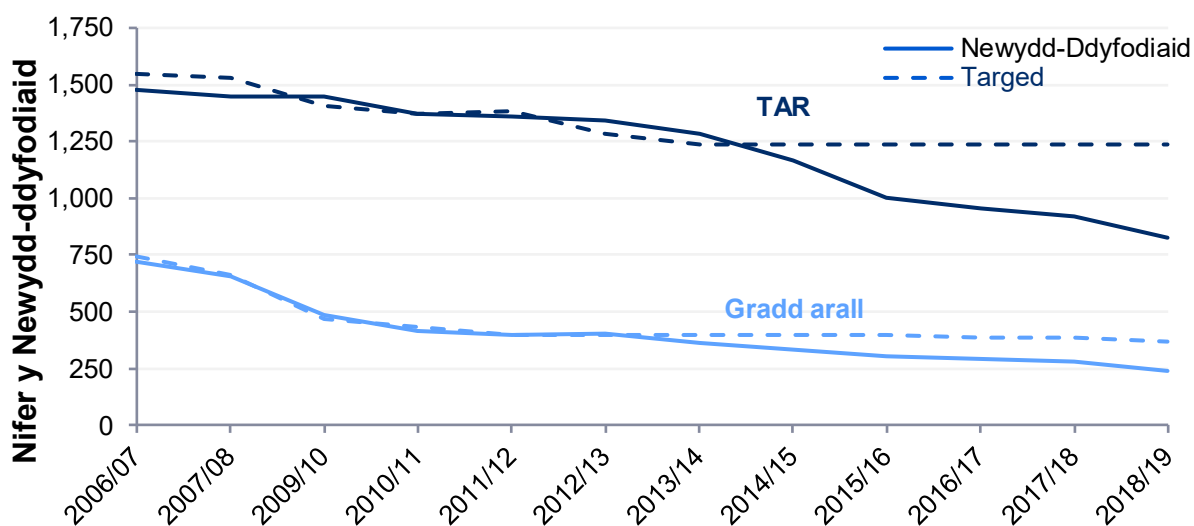
Ysgol gynradd	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
TAR	465	440	425	430	375
Gradd arall	290	270	270	245	210
Cyfanswm Ysgol gynradd	760	710	700	670	585
Targed Ysgol gynradd	750	750	750	750	750
Ysgol uwchradd	-	-	-	-	-
TAR	695	560	530	495	450
Gradd arall	45	35	20	35	30
Cyfanswm Ysgol uwchradd	740	600	545	525	480
Targed Ysgol uwchradd	880	880	871	871	851
Cyfanswm cofrestradau	1,500	1,310	1,245	1,200	1,065
Cyfanswm targedau	1,630	1,630	1,621	1,621	1,601

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Y targed ar gyfer cyrsiau cynradd oedd 750, ond dim ond 585 a gofrestrodd. Y targed ar gyfer cyrsiau uwchradd oedd 851 ond dim ond 480 a gofrestrodd.
- Gostyngodd y nifer a ddechreuodd gyrsiau AGA ysgol uwchradd yn 2018/19 i 480, sef 9% yn llai nag yn 2017/18. Roedd y nifer a gofrestrodd ar gyfer AGA ysgol uwchradd yn 2018/19 ddim ond yn 56% o'r lefel a dargedwyd.
- Mae'r nifer sy'n dechrau cyrsiau AGA ysgol gynradd hefyd wedi gostwng yn 2018/19 i 585, sef 13% yn llai nag yn 2017/18. Ar gyfer 2018/19, cyrhaeddwyd 78% o'r targed ar gyfer ysgolion cynradd.
- Am bob 8 a ddechreuodd hyfforddi i fod yn athro yn 2017/18, dim ond 7 a ddechreuodd yn 2018/19.

Siart A.1: Math gradd myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd y niferoedd yn y grŵp 'gradd arall' yn cyd-fynd yn agos â'r targedau rhwng 2005/06 a 2012/13, ond ers hynny maent wedi bod yn is na'r targedau, a hynny i raddau cynyddol. Mae mwyafrif y myfyrwyr AGA 'gradd arall' yn astudio ar lefel ysgol gynradd.
- Gyda 825 o newydd-ddyfodiaid, roedd y niferoedd ar gyfer TAR tua thraean (410) yn brin o'r targed yn 2018/19.
- Roedd niferoedd 'Graddau eraill' tua thraean (126) yn llai na'r targed hefyd, sef 240.

Tabl A.2: Gwlad gartref myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru

Gwlad gartref	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
<u>DU</u>						
Cymru	1,370	1,250	1,150	1,105	1,025	935
Lloegr	230	200	110	105	105	85
Yr Alban	5	.	.	.	.	.
Gogledd Iwerddon	10	10	15	5	5	5
Cyfanswm DU	1,615	1,460	1,275	1,220	1,140	1,025
Gwlad arall o'r UE	25	25	15	10	15	.
<u>Heb fod yn y DU</u>						
Heb fod o'r UE	10	15	20	15	45	35

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

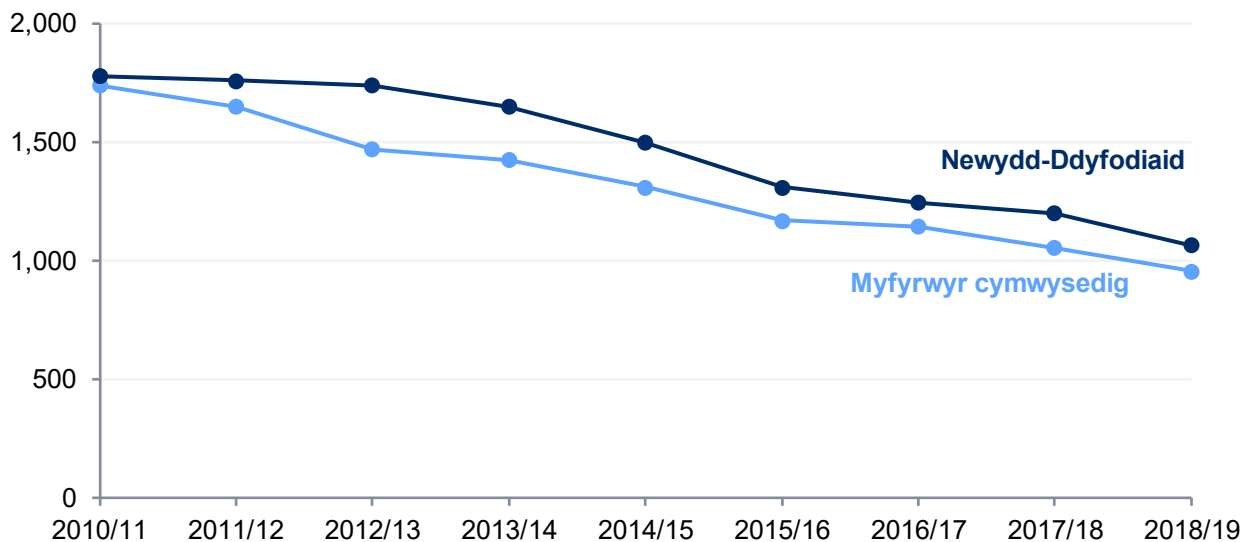
[\[Gweler y data\]](#)

- Nid yw'r gostyngiad yn nifer y myfyrwyr AGA i'w briodoli i ostyngiadau yn nifer y myfyrwyr sy'n dod o unrhyw wlad benodol yn unig. Gostyngodd nifer y myfyrwyr o Gymru 90 (9%) rhwng 2017/18 a 2018/19, tra bo nifer y myfyrwyr o Loegr wedi gostwng 20 (19%).
- Roedd bron i 9 o bob 10 o fyfyrwyr (88%) a ddechreuodd gwrs AGA yng Nghymru yn 2018/19 yn byw yng Nghymru cyn hynny. Yn 2017/18, roedd y gyfradd yn debyg iawn (85%).

Adran B: Myfyrwyr cymwysedig yng Nghymru

Y rhai a gafodd gymhwyster gan gwrs AGA yn y flwyddyn honno yw myfyrwyr cymwysedig. Dim ond y rhai a gyflawnodd Statws Athro Cymwysedig (SAC) sydd wedi'u cynnwys.

Siart B.1: Myfyrwyr cymwysedig o gyrsiau AGA yng Nghymru o'u cymharu â myfyrwyr blwyddyn gyntaf

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[Gweler y data – [Myfyrwyr cymwysedig](#), [Myfyrwyr blwyddyn gyntaf](#)]

- Mae'r tueddiadau ymysg myfyrwyr cymwysedig yn debyg i'r tueddiadau ymysg pobl sy'n dechrau cyrsiau AGA, gan fod mwyafrif y cyrsiau AGA yn para blwyddyn.
- Yn 2018/19, bu i 955 o bobl gymhwysu'n llwyddiannus o gwrs AGA yng Nghymru a bu i 1,065 o bobl ddechrau ar gwrs.

Tabl B.1: Lefel ysgol myfyrwyr cymwysedig o gyrsiau AGA yng Nghymru

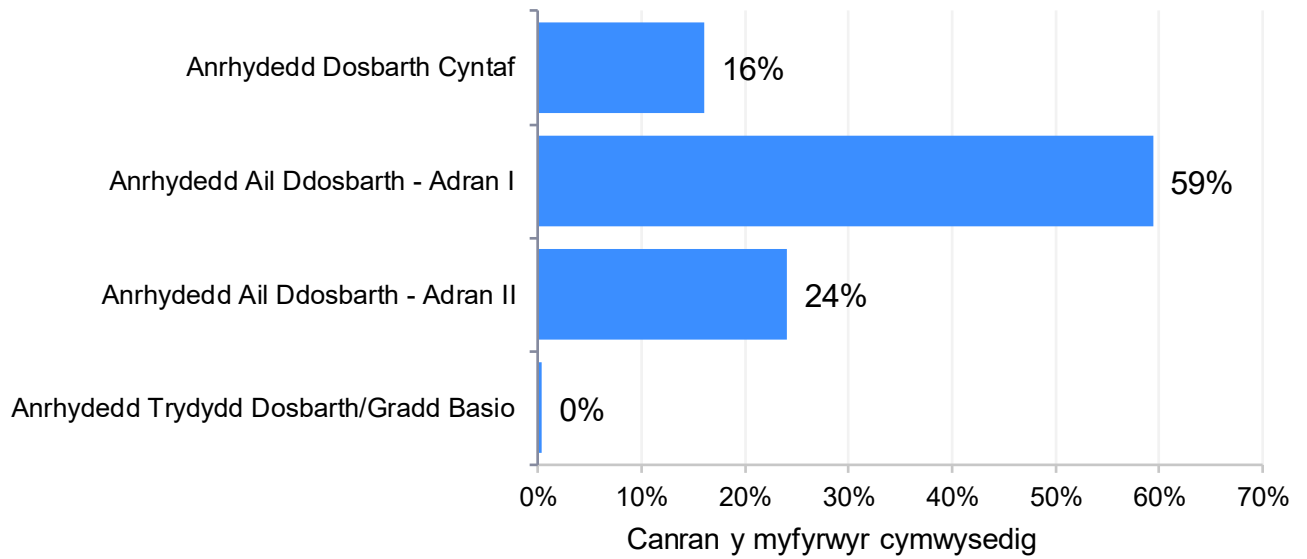
	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Ysgol gynradd	670	625	640	640	605	550
Ysgol uwchradd	755	685	530	505	450	405
Cyfanswm	1,425	1,310	1,170	1,145	1,055	955

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[[Gweler y data](#)]

- Gwnaeth 55 yn llai o fyfyrwyr ennill Statws Athro Cymwysedig yn 2018/19 na'r flwyddyn flaenorol, sy'n cynnal tuedd tuag i lawr. Dylid ystyried hyn yng nghyd-destun y gostyngiad mewn myfyrwyr AGA newydd yng Nghymru.

Siart B.2: Dosbarth gradd myfyrwyr cymwysedig nad oeddent yn gwneud TAR ac a oedd ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn 2018/19

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

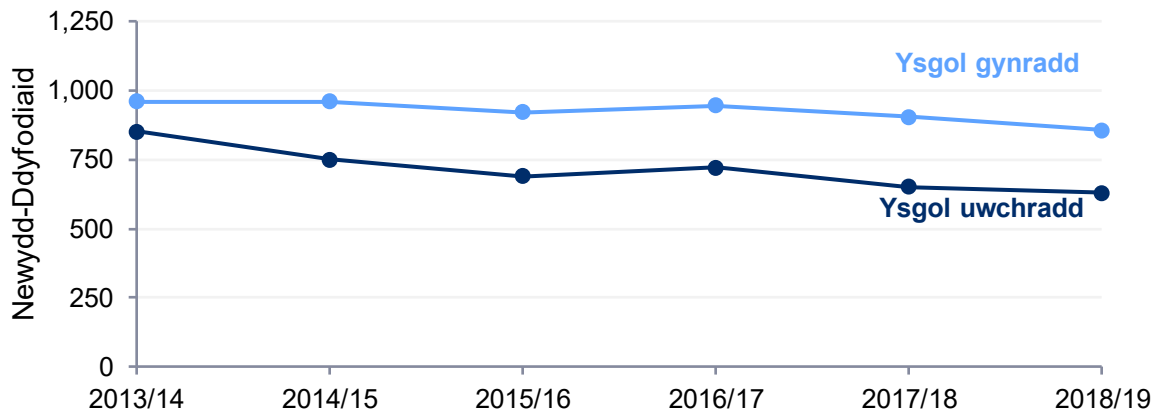
- Cafodd 16% (35) o'r myfyrwyr cymwysedig yng Nghymru Anrhydedd Dosbarth Cyntaf.
- Derbyniodd mwy na 7 o bob 10 (76%) a enillodd radd addysgu yng Nghymru radd Anrhydedd Ail Ddosbarth Uwch (2-1) neu uwch yn 2018/19.

Adran C: Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU

Mae'r adran hon yn ymwneud â myfyrwyr o Gymru a astudiodd gyrsiau AGA yn y DU, a hynny yng Nghymru ac mewn mannau eraill. Ystyriwyd bod rhywun yn dod o Gymru os oedd cyfeiriad ei gartref yng Nghymru **cyn** iddo ddechrau'r cwrs (gweler 'myfyrwyr o Gymru' yn yr adran ddiffiniadau).

Yn y gorffennol, bu'r diddordeb pennaf mewn myfyrwyr sy'n astudio cyrsiau AGA yng Nghymru, o ble bynnag yr oeddent yn dod. Y rheswm am hynny yw bod cyrsiau AGA yng Nghymru yn addysgu Cwricwlwm Cymru, sy'n wahanol i gwricwlwm gwledydd eraill y DU. Fodd bynnag, mae gwybodaeth am [gyrchfannau myfyrwyr AGA](#) yn awgrymu bod llawer o fyfyrwyr yn dychwelyd i'w gwledydd cartref i ddechrau addysgu. Golyga hyn, wrth gwrs, y gall myfyrwyr o Gymru sy'n hyfforddi i fod yn athrawon mewn mannau eraill yn y DU ddychwelyd i Gymru pan fyddant yn dechrau addysgu.

Siart C.1: Myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yn y DU, yn ôl lefel addysgu (cynradd ac uwchradd)

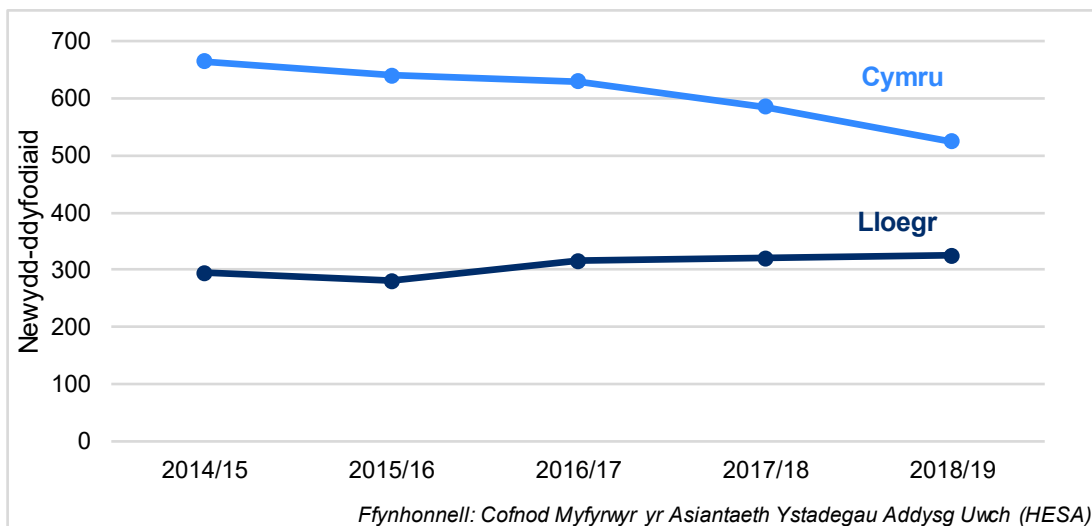

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Fel gyda myfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru, bu cwmp bychan yn nifer y myfyrwyr o Gymru a ddechreuodd ar gyrsiau yn y Deyrnas Unedig ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd. Gwelwyd gostyngiad yn nifer y myfyrwyr lefel cynradd o 905 yn 2017/18 i 855 yn 2018/19, a gwelwyd gostyngiad yn nifer y myfyrwyr lefel uwchradd o 650 yn 2017/18 i 630 yn 2018/19.

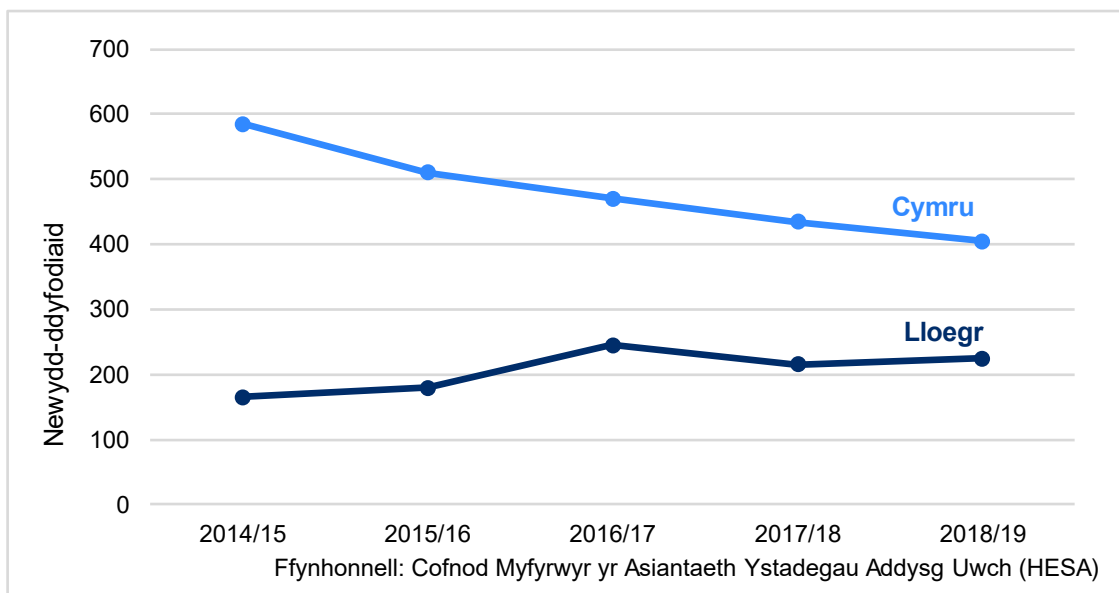
Siart C.2: Myfyrwyr blwyddyn gyntaf o Gymru ar gyrsiau AGA lefel gynradd yn y DU, yn ôl gwlad astudio, 2014/15 i 2018/19

[\[Gweler y data\]](#)

- Mae nifer y myfyrwyr o Gymru sy'n dewis astudio AGA ar lefel gynradd yng Nghymru wedi parhau i ostwng yn 2018/19 (60 yn llai o fyfyrwyr nag yn 2017/18). Mae'r rheini sy'n dewis astudio yn Lloegr, ar y llaw arall, wedi parhau'n sefydlog (5 yn fwy o fyfyrwyr nag yn 2017/18).

Siart C.3: Myfyrwyr blwyddyn gyntaf o Gymru ar gyrsiau AGA lefel uwchradd yn y DU, yn ôl gwlad astudio, 2014/15 i 2018/19

- Gostyngodd nifer y myfyrwyr AGA newydd o Gymru a oedd yn hyfforddi'n athrawon ysgol uwchradd 7% (30 o fyfyrwyr) yn 2018/19 o gymharu â 2017/18; fodd bynnag, cynyddodd y nifer a ddechreuodd hyfforddi yn Lloegr 5% (10 o fyfyrwyr) yn yr un cyfnod.
- Er bod cyfran y myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau hyfforddi fel athrawon uwchradd yn Lloegr wedi cynyddu dros y 5 mlynedd diwethaf (19% o 850 o fyfyrwyr yn 2013/14, o gymharu â 36% o 630 o fyfyrwyr yn 2018/19), nid yw hyn yn golygu y bydd yna brinder athrawon yng Nghymru yn y dyfodol. Mae gwaith dadansoddi wedi dangos bod athrawon dan hyfforddiant yn debygol o ddychwelyd i'w hardaloedd eu hunain ar ôl cwblhau eu hyfforddiant.

Tabl C.2: Rhanbarth cartref a gwlad astudio myfyrwyr o Gymru sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yn y DU, 2018/19

Home region	Country of study		Total
	Wales	England	
North Wales	150	245	395
Mid and South West Wales	325	110	435
Central South Wales	295	120	415
South East Wales	160	80	240
Total (a)	935	555	1,490

Source: HESA Student Record

(a) Students from Wales studying in Northern Ireland or Scotland have been included in the totals.

[\[Gweler y data\]](#)

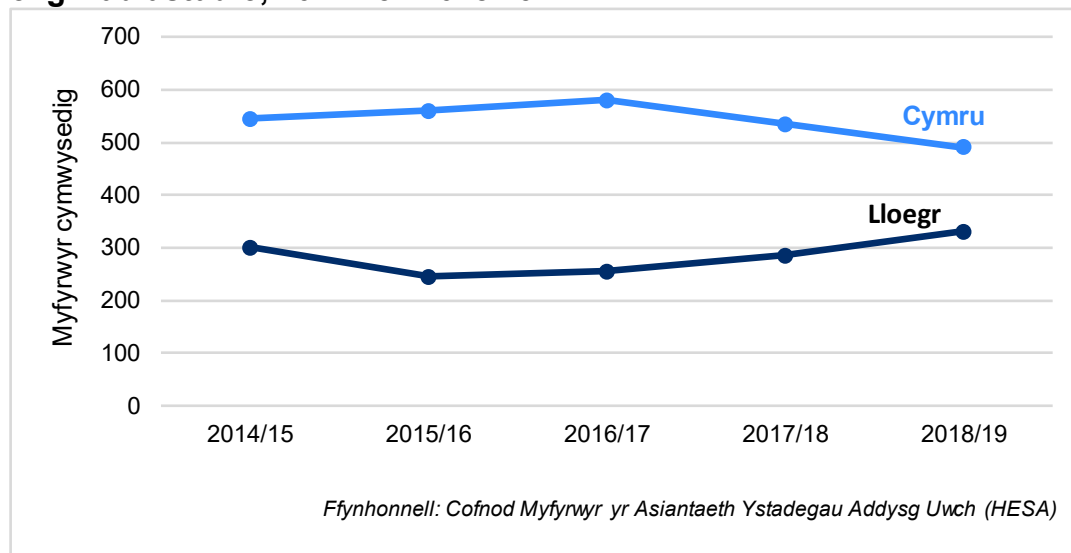
- Roedd bron i ddwy ran o dair (62%) y myfyrwyr AGA newydd o Ogledd Cymru yn astudio yn Lloegr. Yn y rhanbarth â'r ganran uchaf ond un, sef y De Ddwyrain, tua 1 o bob 3 (33%) o'r myfyrwyr AGA a oedd yn astudio yn Lloegr.
- Canolbarth a De Orllewin Cymru a anfonodd y gyfran isaf o fyfyrwyr AGA newydd i Loegr, sef 1 o bob 4 (25%). Mae Canolbarth a De Orllewin Cymru yn cynnwys Powys, Ceredigion, Sir Benfro, Sir Gaerfyrddin, Abertawe a Chastell-nedd Port Talbot.

Adran D: Myfyrwyr cymwysedig o Gymru sy'n astudio yn y DU

Mae'r adran hon yn rhoi sylw i fyfyrwyr sy'n dod o Gymru ac a gymhwysodd ar ddiwedd cyrsiau AGA yn y DU, yng Nghymru ac mewn mannau eraill ym mlwyddyn academaidd 2018/19.

Mae [Adran B](#) yn rhoi gwybodaeth am ddiffiniad 'myfyrwyr cymwysedig'. Mae [Adran C](#) yn cyflwyno gwybodaeth gefndir am fyfyrwyr o Gymru.

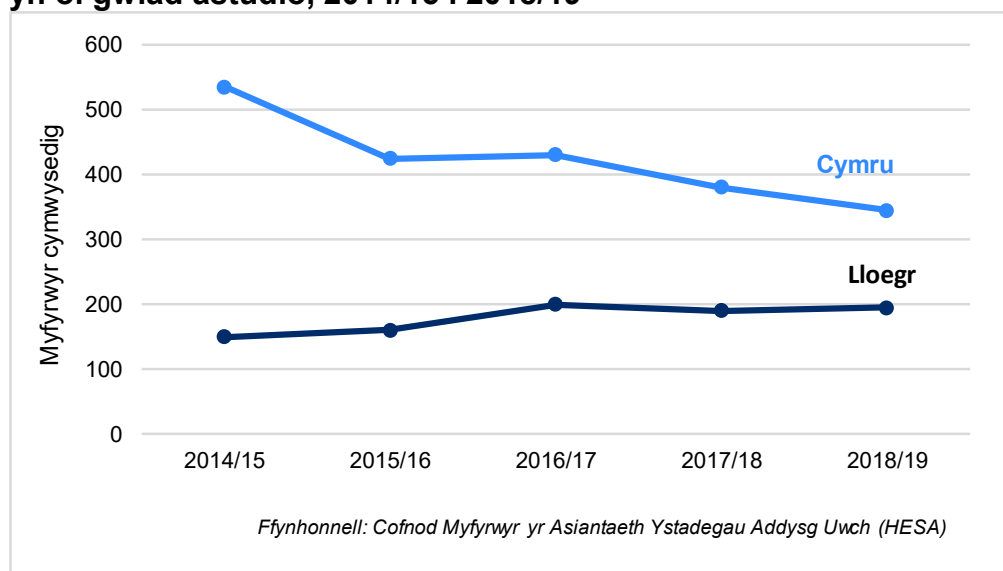
Siart D.1: Myfyrwyr cymwysedig o Gymru ar gyrsiau AGA lefel gynradd yn y DU, yn ôl gwlad astudio, 2014/15 i 2018/19

[\[Gweler y data\]](#)

- Yng Nghymru, roedd cwmp yn nifer y myfyrwyr AGA cynradd a gafodd Statws Athro Cymwysedig yn 2018/19 i 490 (o 535 yn 2017/18). Y prif reswm am hyn oedd y gostyngiad yn nifer y bobl o Gymru a ddewisodd astudio yng Nghymru.
- Ar gyfer y rheini a astudiodd yn Lloegr, cynyddodd y nifer a gymhwysodd yn 2018/19 i 330 (o 285 yn 2017/18). Y rheswm am hyn yw'r cynnydd yn nifer y myfyrwyr o Gymru a ddewisodd astudio yn Lloegr.

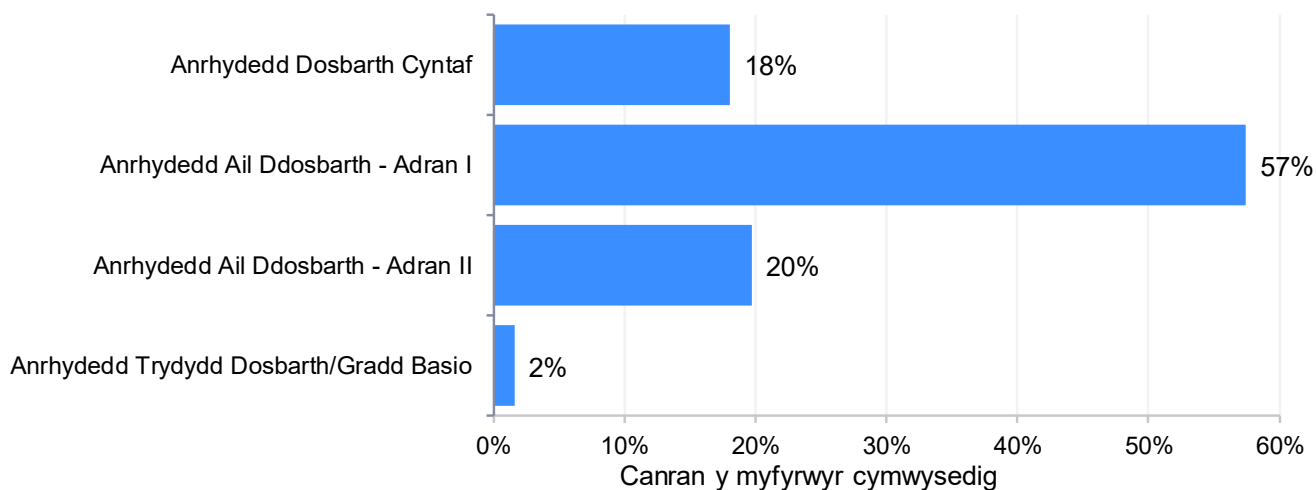
Siart D.2: Myfyrwyr cymwysedig o Gymru ar gyrsiau AGA lefel uwchradd yn y DU, yn ôl gwlad astudio, 2014/15 i 2018/19

[\[Gweler y data\]](#)

- Yng Nghymru, gwelwyd gostyngiad yn nifer y myfyrwyr AGA uwchradd a enillodd Statws Athro Cymwysedig yn 2018/19 i 345 (o 380 yn 2017/18). Yn debyg i'r duedd ymhlith myfyrwyr cynradd, y rheswm am hyn yw'r gostyngiad yn y nifer o Gymru a ddewisodd astudio yng Nghymru.
- Yn 2018/19, roedd cynnydd bach yn y nifer a gymhwysodd ar ôl astudio yn Lloegr (195 o gymharu â 190 yn 2017/18).

Siart D.3: Dosbarthiadau gradd y myfyrwyr o Gymru a gymhwysodd ar gyrsiau AGA yn y DU yn 2018/19, nad oeddent yn dilyn cwrs TAR

- Cafodd bron i 1 o bob 5 o fyfyrwyr o Gymru a gafodd radd addysgu radd Anrhydedd Dosbarth Cyntaf.
- Cafodd 3 o bob 4 o fyfyrwyr cymwysedig o Gymru Anrhydedd Ail Ddosbarth Uwch (2-1) neu uwch yn eu gradd addysgu.

Adran E: Pynciau

Mae myfyrwyr sy'n hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yn dewis pwnc i arbenigo ynddo. Mae Tabl E.1 yn ymwneud â myfyrwyr a oedd yn astudio cyrsiau AGA yng Nghymru. Mae Tabl E.2 yn ymwneud â myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio cyrsiau AGA ledled y DU. Mae pynciau'n cael eu mesur ar sail Cyfwerth â Pherson Llawn (gweler yr adrad ddiffiniadau). Petai cwrs AGA myfyriwr yn canolbwyntio ar fathemateg hanner yr amser ac ar ffiseg am yr hanner arall, felly, byddai'r ffigurau'n ymddangos fel myfyrwyr 0.5 mathemateg a 0.5 ffiseg.

Yn [Adran F](#) mae golwg ar ddewisiadau pynciau pobl a oedd yn hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg, ac yn [Adran G](#) mae golwg ar y rhaniad rhwng y rhywiau mewn pynciau.

Tabl E.1: Pwnc myfyrwyr blwyddyn gyntaf ar gyrsiau AGA pynciau blaenoriaeth ysgol uwchradd yng Nghymru, 2014/15 i 2018/19

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Cyfanswm Gwyddoniaeth	105	95	90	85	85
Bioleg	30	35	35	40	30
Cemeg	35	20	30	20	25
Ffiseg	25	25	20	15	20
Gwyddoniaeth Gyffredinol	20	20	5	5	10
Mathemateg	110	75	65	55	60
Saesneg	110	75	65	60	40
Cymraeg	35	25	35	25	15
Ieithoedd Modern	45	30	35	30	20
Systemau Gwybodaeth	25	15	20	20	15
Cyfanswm Pynciau Blaenoriaeth	430	315	310	275	235
Cyfanswm Ysgolion Uwchradd	740	600	545	525	480

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Gwyddoniaeth, Mathemateg a Saesneg oedd y pynciau blaenoriaeth mwyaf cyffredin i bobl a oedd yn hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yng Nghymru yn 2018/19. Roedd Addysg Gorfforol yn fwy cyffredin na Mathemateg a Saesneg o ystyried pob pwnc.
- Roedd tua 2 o bob 5 (42%) o'r myfyrwyr newydd a oedd yn hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd yng Nghymru yn astudio pwnc STEM – sef Gwyddoniaeth, Mathemateg, Dylunio a Thechnoleg, neu TG.

Tabl E.2: Pwnc myfyrwyr blwyddyn gyntaf o Gymru ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yn y DU, 2014/15 i 2018/19

	2014/15			2015/16			2016/17			2017/18			2018/19		
	Cymru	Lloegr	Cyfanswm ^(a)	Cymru	Lloegr	Cyfanswm ^(a)	Cymru	Lloegr	Cyfanswm ^(a)	Cymru	Lloegr	Cyfanswm ^(a)	Cymru	Lloegr	Cyfanswm ^(a)
Cyfanswm	85	25	110	80	35	110	75	40	110	65	30	95	75	45	120
Gwyddoniaeth															
Bioleg	25	5	30	30	10	40	30	15	45	30	10	40	30	25	55
Ffiseg	20	5	25	20	15	35	15	15	30	15	10	25	15	10	25
Cemeg	30	15	40	20	10	30	20	10	30	20	5	30	25	15	35
Gwyddoniaeth Gyffredinol	10	*	10	10	*	10	5	*	5	5	*	5	5	*	5
Mathemateg	90	35	125	65	35	100	60	35	95	50	35	85	55	25	80
Saesneg	75	25	100	65	15	80	55	20	75	45	25	70	35	30	60
Ieithoedd Modern	30	15	50	20	10	30	30	25	50	25	25	45	15	15	30
Cymraeg	35	*	35	25	*	25	35	*	35	25	*	25	15	*	15
Systemau Gwybodaeth	20	10	30	15	5	20	15	5	20	20	10	30	15	10	20
Cyfanswm Pynciau Blaenoriaeth	340	110	450	270	100	370	270	125	395	230	120	350	205	120	330
Cyfanswm Ysgolion Uwchradd (b)	585	170	755	510	185	690	470	245	720	435	215	650	405	225	630

Source: HESA Student Record

(a) Students from Wales studying in Northern Ireland or Scotland have been included in the totals.

(b) Small numbers of students on other subjects have been

[\[Gweler y data\]](#)

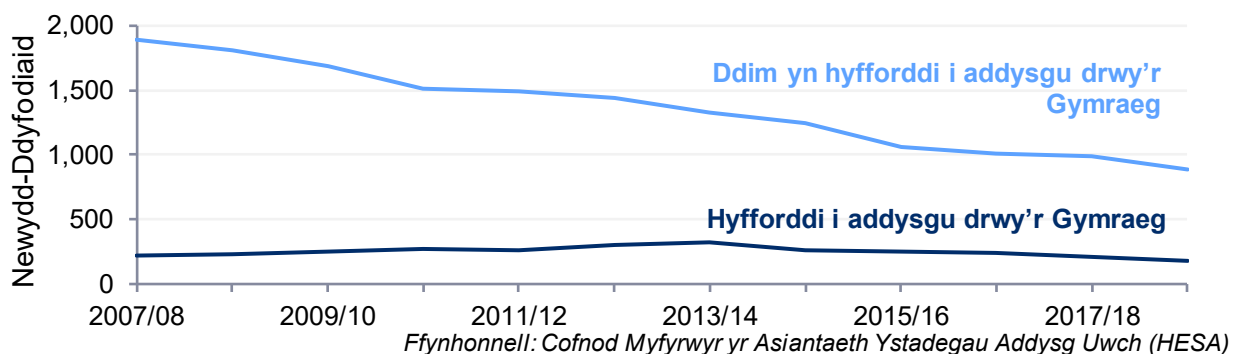
- Yn achos myfyrwyr o Gymru, Gwyddoniaeth, Mathemateg, a Saesneg oedd y pynciau blaenoriaeth mwyaf poblogaidd, yn yr un modd ag yr oeddent i fyfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru yn 2018/19. Fodd bynnag, roedd Addysg Gorfforol a Dylunio a Thechnoleg yn fwy poblogaidd na Saesneg o ystyried pob pwnc.
- Yn 2018/19, ymysg y myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio yng Nghymru, mae Mathemateg wedi bod gryn dipyn yn fwy cyffredin na Saesneg. Ymysg y myfyrwyr a oedd yn astudio yn Lloegr, roedd Mathemateg a Saesneg ar lefelau tebyg.

Adran F: y Gymraeg

Mae myfyriwr yr ystyrir ei fod yn hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg naill ai'n gwneud cwrs sy'n arwain at dystysgrif ar gyfer addysg ddwyieithog, neu gwrs sydd wedi'i gynllunio i alluogi myfyrwyr i addysgu yn y Gymraeg a'r Saesneg.

Yn ymarferol, gall siaradwyr Cymraeg fynd yn eu blaen i addysgu yn y Gymraeg p'un ai a oedd eu cwrs wedi'i ddynodi'n benodol at y diben hwnnw ai peidio.

Siart F.1: Myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Mae nifer y myfyrwyr sy'n hyfforddi i addysgu yn y Saesneg wedi gostwng bob blwyddyn ers 2007/08, a'r nifer yn 2018/19 oedd 890.
- Mae nifer y myfyrwyr sy'n hyfforddi er mwyn addysgu yn Gymraeg wedi bod yn gostwng ers 2013/14. Roedd yn 175 yn 2018/19.
- Mae nifer y myfyrwyr sy'n hyfforddi i addysgu yn Saesneg yn unig wedi haneru bron yn ystod y deng mlynedd diwethaf, ac roedd yn 890 yn 2018/19.

Tabl F.1: Myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg a lefel ysgol

	Lefel ysgol	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Gallu addysgu yn Gymraeg	Ysgol gynradd	180	135	150	145	110	95
	Ysgol uwchradd	140	120	95	90	100	75
	Pob lefel	320	255	245	235	210	175
Ddim yn gallu addysgu yn Gymraeg							
	Pob lefel	1,330	1,245	1,065	1,010	990	890

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Yn 2018/19, roedd 16% o'r myfyrwyr AGA newydd yng Nghymru ar gyrsiau a oedd yn eu galluogi i addysgu yn y Gymraeg, o gymharu ag 19% 5 mlynedd yn ôl (2013/14).

Tabl F.2: Pwnc myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg, 2018/19

	Ddim yn gallu addysgu yn Gymraeg	Gallu addysgu yn Gymraeg
Cyfanswm Gwyddoniaeth	80	5
Gwyddoniaeth Gyffredinol	10	.
Bioleg	30	*
Cemeg	25	.
Ffiseg	15	5
Mathemateg	55	5
Dylunio a Thechnoleg	35	5
Systemau Gwybodaeth	10	*
Celf	10	5
Astudiaethau Busnes	5	.
Drama	15	*
Saesneg	35	5
Daearyddiaeth	15	*
Hanes	40	10
Ieithoedd Modern	10	10
Cerddoriaeth	5	5
Addysg Gorfforol	55	10
Addysg Grefyddol	20	*
Cymraeg	.	15
Cyfanswm Ysgol Uwchradd	400	75

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd pob myfyriwr a oedd yn hyfforddi i addysgu Cymraeg fel pwnc hefyd ar gwrs a oedd yn ei alluogi i addysgu'n ddwyieithog.
- Mae llai na chwarter (23%) o'r myfyrwyr newydd sy'n hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg wedi dewis pwnc STEM – sef cyfran is na chyfran y rhai a oedd yn hyfforddi i addysgu yn y Saesneg yn unig (46%). Gwyddoniaeth, Mathemateg, Dylunio a Thechnoleg, a TG yw'r pynciau STEM.

Tabl F.3: Nifer y myfyrwyr sy'n cofnodi eu gallu i siarad Cymraeg sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl eu gallu i addysgu yn y Gymraeg, 2018/19

	Siaradwr Cymraeg	Ddim yn siaradwr	Pob Myfyrwyr
	rhugl	Cymraeg rhugl	
Hyfforddi i addysgu drwy'r Gymraeg	160	15	175
Ddim yn hyfforddi i addysgu drwy'r Gymraeg	105	780	890
Pob Myfyrwyr	265	790	1,065

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

a) 'Ddim yn siaradwr Cymraeg rhugl' yn cynnwys myfyrwyr sy'n siarad Cymraeg ond nad ydynt yn ystyried eu hunain yn rhugl. Mae'r rhai sydd â gallu Cymraeg anhysbys wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.

[\[Gweler y data\]](#)

- O'r rhai a oedd yn siarad Cymraeg yn rhugl, dechreuodd 60% gyrsiau hyfforddi i addysgu yn Gymraeg. Yn achos 40% o'r rheiny oedd yn rhugl yn Gymraeg, *nid oeddent* yn hyfforddi i addysgu yn Gymraeg.
- O'r myfyrwyr a gychwynnodd gyrsiau AGA yng Nghymru yn 2018/19, mae 16% ar gyrsiau sy'n eu hyfforddi i addysgu yn Gymraeg tra bod 25% o fyfyrwyr yn nodi eu bod yn rhugl yn y Gymraeg.

Tabl F.4: Nifer y myfyrwyr sy'n cofnodi eu gallu i siarad Cymraeg, a'u gallu i addysgu yn y Gymraeg, sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl lefel ysgol, 2014/15 i 2018/19

	Lefel Ysgol	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
<u>Hyfforddi i addysgu drwy'r Gymraeg</u>	Ysgol Gynradd	135	150	145	110	95
	Ysgol Uwchradd	120	95	90	100	75
	Pob Lefel Ysgol	255	245	235	210	175
<u>Siaradwr Cymraeg rhugl</u>	Ysgol Gynradd	190	200	220	195	165
	Ysgol Uwchradd	165	135	130	110	100
	Pob Lefel Ysgol	350	330	350	305	265

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

- Mae nifer y myfyrwyr sy'n dechrau hyfforddiant i addysgu yn Gymraeg 17% yn is yn 2018/19 nag yn 2017/18 yn sgil gostyngiad ar lefel gynradd ac uwchradd.
- Mae nifer y myfyrwyr a ddywedodd eu bod yn gallu siarad Cymraeg yn rhugl wedi gostwng 13% yn 2018/19 o gymharu â 2017/18. Gwelwyd y gostyngiad mwyaf ymhlith myfyrwyr AGA cynradd yn benodol (15%).

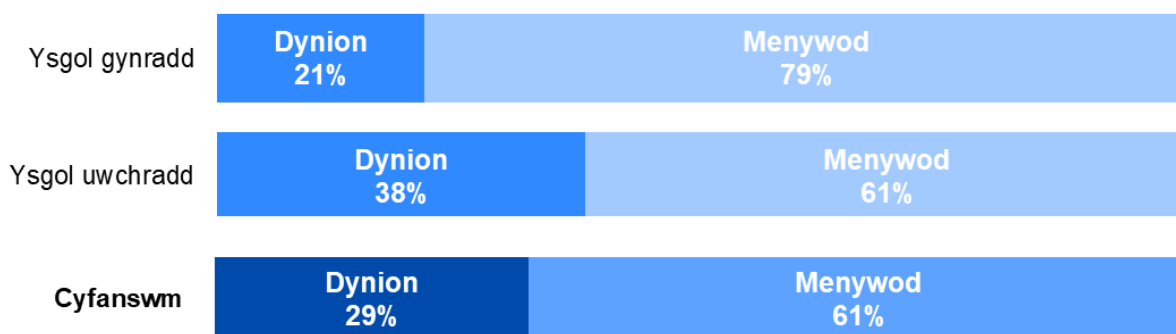

Adran G: Demograffeg

Mae'r holl ddata ynglŷn â demograffeg a ddangosir yma yn ymwneud â myfyrwyr a oedd yn astudio yng Nghymru, ond mae data demograffig ynglŷn â myfyrwyr o Gymru a oedd yn astudio yn y DU ar gael ar [StatsCymru](#).

Rhywedd

Siart G.1: Cyfran y myfyrwyr gwrywaidd a benywaidd sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl lefel ysgol, 2018/19

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

[\[Gweler y data\]](#)

Tabl G.1: Rhywedd a lefel ysgol myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru, 2018/19

	Dynion	Menywod	Pobl
Ysgol gynradd	125	460	585
Ysgol uwchradd	180	295	480
<u>Cyfanswm</u>	<u>310</u>	<u>755</u>	<u>1,065</u>

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Mae cyfanswm y personau'n cynnwys y rheini o ryw amhenodol ac yn anhysbys, ac mae'n cynnwys y rheini a gategoreiddiwyd fel 'Arall'

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd mwy na theirgwaith mwy o fenywod ag o ddynion yn dechrau hyfforddi i fod yn athrawon cynradd yn 2018/19, a dwywaith mwy o fenywod na dynion ar y cyfan.
- Roedd mwyafrif y dynion (58%) yn hyfforddi i fod yn athrawon ysgol uwchradd, lle roedd mwyafrif y menywod (61%) yn hyfforddi i fod yn athrawon ysgol gynradd.

Tabl G.2: Pwnc a rhywedd myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd yng Nghymru, 2018/19

	Menywod		Dynion
Cyfanswm Gwyddoniaeth	40		50
Gwyddoniaeth Gyffredinol	5		5
Bioleg	15		15
Cemeg	10		20
Ffiseg	10		10
Mathemateg	35		25
Dylunio a Thechnoleg	30		10
Systemau Gwybodaeth	5		10
Celf	15		5
Astudiaethau Busnes	-		5
Drama	10		10
Saesneg	35		5
Daearyddiaeth	15		*
Hanes	30		20
Ieithoedd Modern	15		5
Cerddoriaeth	5		5
Addysg Gorfforol	35		30
Addysg Grefyddol	20		5
Cymraeg	10		*
Cyfanswm Ysgol Uwchradd	295		180

fynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

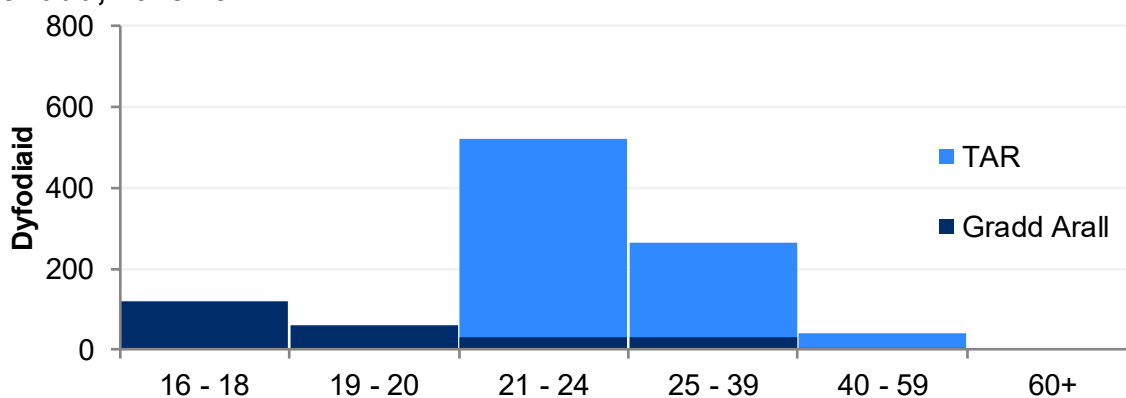
(a) Mae cyfanswm y personau'n cynnwys y rheini o ryw amhenodol ac yn anhysbys, ac mae'n cynnwys y rheini a gategoreiddiwyd fel 'Arall'

[\[Gweler y data\]](#)

- Yn 2018/19, roedd mwy o fyfyrwyr gwrywaidd yn dilyn cyrsiau AGA uwchradd Busnes, Cemeg, Gwyddoniaeth Gyffredinol, TG a Ffiseg na myfyrwyr benywaidd.
- Cafwyd mwy o fyfyrwyr STEM benywaidd na gwrywaidd – gyda 110 o fenywod a 95 o ddynion yn 2018/19 (Gwyddoniaeth, Mathemateg, Dylunio a Thechnoleg, a TG yw'r pynciau STEM).

Oedran

Siart G.3: Oedran myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru yn ôl y math o radd, 2018/19

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd y myfyrwyr a oedd yn hyfforddi i fod yn athrawon ar gyrsiau TAR yn hŷn ar gyfartaledd na'r myfyrwyr ar gyrsiau eraill.
- Roedd bron i ddwy ran o dair (63%) o'r myfyrwyr TAR blwyddyn gyntaf yng Nghymru rhwng 21 a 24 oed.

Ethnigrwydd

- Dechreuodd 40 o bobl nad ydynt yn wyn hyfforddi i fod yn athro yng Nghymru yn 2018/19, o gymharu â 1010 o bobl wyn. Mae ethnigrwydd y rheini nad ydynt yn wyn wedi'i grwpio oherwydd mai sampl bach sydd yna. Nodir 'Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig', 'Du neu Ddu Prydeinig', 'Tsieiniaidd', 'Cymysg' ac 'Arall'.
- Roedd 4% o'r myfyrwyr AGA newydd yng Nghymru yn unigolion nad ydynt yn wyn yn 2018/19. Yn ôl y cyfrifiad, roedd 4% o boblogaeth Cymru yn 2011 yn unigolion [nad ydynt yn wyn](#)¹.

¹ Cyfrifiad 2011: Ystadegau Allweddol Cymru, Mawrth 2011 – noder bod y ffigurau ethnigrwydd yn seiliedig ar fyfyrwyr sy'n hanu o Gymru, ond nad yw pob myfyrwr sy'n astudio yng Nghymru yn hanu o Gymru.

Anabledd

Tabl G.5: Anabledd ymysg myfyrwyr sy'n dechrau ar gyrsiau AGA yng Nghymru, 2018/19

	<u>2018/19</u>
<u>Anabledd hysbys</u>	
Anhawster dysgu penodol e.e. dyslecsia	55
Dall/rhannol ddall	.
Byddar/nam ar y clyw	5
Nam corfforol / problemau symudedd	.
Cyflwr iechyd meddwl e.e. iselder	15
Nam cymdeithasol / cyfathrebu e.e. anhwylder sbectrwm awtistig	5
Salwch / cyflwr iechyd hirdymor e.e. diabetes, canser	15
Anableddau lluosog	5
Anabledd arall nad yw wedi ei restru	10
<u>Cyfanswm yr anableddau hysbys</u>	<u>105</u>
<u>Dim anabledd hysbys</u>	<u>960</u>

Ffynhonnell: Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA)

(a) Caiff anableddau eu hunangofnodi ac felly mae'n bosibl nad yw'n cynnwys pawb sydd ag anabledd penodol.

[\[Gweler y data\]](#)

- Roedd 10% o'r myfyrwyr AGA newydd â rhyw fath o anabledd hysbys.
- Roedd 52% o'r myfyrwyr AGA blwyddyn gyntaf a oedd ag anabledd hysbys yng nghategori "Anhawster Dysgu Penodol" – mae dyslecsia'n gyflwr sydd yn y categori hwn.

Methodoleg

Nodiadau pwysig ynghylch sut y cyfrifwyd yr ystadegau. Mae gwybodaeth fwy manwl am y termau a ddefnyddir yn y bwletin hwn ar gael yn yr adran [Ddiffiniadau](#).

Ffynhonnell y data

Daw mwyafrif y data yn y bwletin hwn o Gofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch (HESA).

Mae crynodeb o'r broses o gasglu data Myfyrwyr ar gyfer 2016/17, sy'n cwmpasu amserlenni, dilysu a rheolau busnes a phrosesau gwirio ar gael ar [wefan HESA](#).

Cwmpas

Mae'r bwletin hwn yn darparu gwybodaeth am gyrsiau Addysg Gychwynnol i Athrawon (AGA) sy'n arwain at Statws Athro Cymwysedig (SAC) a ddarperir drwy sefydliadau addysg uwch.

Mae'r ystadegau'n cwmpasu'r myfyrwyr sy'n rhan o boblogaeth gofrestru safonol Addysg Uwch HESA, neu ei phoblogaeth cymwysterau a enillwyd mewn Addysg Uwch, yn unig. Mae rhagor o wybodaeth am y poblogaethau hyn ar gael yn y [diffiniadau o fyfyrwyr ar wefan HESA](#).

Mae llwybrau eraill ar sail cyflogaeth i ennill SAC, ond nid yw'r rhain wedi'u cwmpasu gan y bwletin hwn.

Myfyrwyr

Mae pob cyfeiriad at 'fyfyrwyr' yn y bwletin hwn yn cyfeirio at 'gofrestriadau myfyrwyr'. Cyfrif yw hwn o bob cofrestriad ar gyfer cwrs AGA. Mewn achosion prin pan oedd myfyriwr wedi cofrestru ar ddau wahanol gwrs AGA yn yr un flwyddyn, byddai'r myfyriwr hwnnw'n cael ei gyfrif ddwywaith.

Mae dadansoddiad blaenorol wedi dangos bod cofrestriadau amser llawn mewn Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru lai nag 1 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr amser llawn; a bod cofrestriadau rhan-amser lai na 2 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr rhan-amser.

Newydd-ddyfodiaid/myfyrwyr sy'n dechrau gyrsiau AGA

Mae pob cyfeiriad at 'fyfyrwyr sy'n dechrau gyrsiau AGA' neu 'newydd-ddyfodiaid' yn y bwletin hwn yn cyfeirio at gofrestrriadau myfyrwyr ar flwyddyn gyntaf cwrs ITE.

Myfyrwyr cymwysedig

Mae pob cyfeiriad at 'fyfyrwyr cymwysedig' yn y bwletin hwn yn cyfeirio at 'y cymwysterau a enillwyd'. Mewn achosion prin pan gafodd myfyriwr ddau wahanol gymhwyster AGA yn yr un flwyddyn, byddai'r myfyriwr hwnnw'n cael ei gyfrif ddwywaith.

Pynciau

Mae pynciau'n cael eu mesur ar sail Cyfwerth â Pherson Llawn. Petai cwrs AGA myfyriwr yn canolbwyntio ar fathemateg hanner yr amser ac ar ffiseg am yr hanner arall, felly, byddai'r ffigurau'n ymddangos fel myfyrwyr 0.5 mathemateg a 0.5 ffiseg.

Newidiadau i'r fethodoleg

Ers blwyddyn academaidd 2013/14, bu newidiadau sylweddol i'r dull o adnabod myfyrwyr AGA. Bydd y newidiadau'n arwain at niferoedd mwy cyson.

Ers 2013/14, mae cyrsiau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon wedi'u hadnabod â nod 'Cwrs Hyfforddi Athrawon' [*Teacher Training Course*] yn nata HESA. Nodir yn benodol fod y cyrsiau sydd wedi'u cynnwys yn arwain at SAC, yn ddarpariaeth hyblyg a ariennir gan y Coleg Cenedlaethol ar gyfer Addysgu ac Arweinyddiaeth (NCTL) (HCA), neu'n Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon ar gyfer y Blynyddoedd Cynnar. Nid yw cyrsiau sy'n arwain at Gymhwyster Athro Addysg Bellach neu Gymhwyster Addysgu Nyrsio a Bydwreigiaeth, ond nid SAC, wedi'u cynnwys.

Ers 2013/14, mae myfyrwyr y Brifysgol Agored sy'n hano o Gymru wedi'u hadnabod â nod Rhanbarth y Domisil [*Region of Domicile*] yn nata HESA. Cyn hynny, roeddent yn cael eu hadnabod â'u nod campws Prifysgol Agored.

Y strategaeth ynglŷn â thalgrynnu

Mae'r dull o gyflwyno ffigurau yn y Bwletin Ystadegol hwn yn dilyn egwyddorion strategaeth dalgrynnu HESA. Bwriedir i'r strategaeth atal achosion o ddatgelu gwybodaeth bersonol am unrhyw unigolyn. Yn y strategaeth hon, caiff pob rhif ei dalgrynnu i'r 5 agosaf. Dyma grynodedeb o'r strategaeth:

- Mae 0, 1, 2 yn cael eu talgrynnu i 0 a'u cynrychioli â '*'.
• Mae pob rhif arall yn cael ei dalgrynnu i'r lluosrif o 5 agosaf.

Mae cyfansymiau hefyd yn destun y fethodoleg dalgrynnu hon; o ganlyniad, efallai na fydd cyfanswm y rhifau ym mhob rhes neu golofn yn cyfateb yn union i'r cyfanswm a ddangosir. Mae'r canrannau wedi'u cyfrifo gan ddefnyddio niferoedd crai manwl. Caiff canrannau llai na 0.5 y cant eu cynrychioli â '-'.

Diffiniadau

Y gallu i addysgu yn y Gymraeg / hyfforddi i addysgu yn Gymraeg

Ystyrir bod myfyrwyr yn rhai 'hyfforddi i addysgu yn y Gymraeg' os ydynt yn cymryd rhan mewn cwrs sydd naill ai'n arwain at dystysgrif ffurfiol o addysg ddwyieithog, neu nad yw'n arwain at dystysgrif, ond sydd wedi'i gynllunio i alluogi myfyrwyr i addysgu yn y Gymraeg.

Oedran

Oedran ar 31 Awst yn y cyfnod adrodd. Er enghraifft, yn ystod cyfnod adrodd 1 Awst 2018 hyd 31 Gorffennaf 2019, bydd yr oedran del y mae ar 31 Awst 2018.

Gwlad astudio

Mae'r wlad astudio wedi'i seilio ar gyfeiriad canolfan weinyddol y Sefydliad Addysg Uwch yr aethpwyd iddo. Lloegr fyddai'r wlad astudio i ddysgwyr o bell a oedd yn gwneud cwrs mewn prifysgol yn Lloegr.

Dosbarth gradd

Y cymhwyster a gafwyd ar ddiwedd cwrs AGA. Nid yw dosbarthiadau gradd yn berthnasol i'r Dystysgrif Addysg i Raddedigion (TAR).

Y math o radd

Mae TAR yn cynnwys Tystysgrif Addysg i Raddedigion, Tystysgrif Addysg Broffesiynol i Raddedigion, a'r Diploma Proffesiynol mewn Addysg. Cymhwyster lefel gradd Meistr yw'r Dystysgrif Addysg i Raddedigion, ond **nid** yw'r Dystysgrif Addysg Broffesiynol i Raddedigion yn gymhwyster lefel gradd Meistr. Mewn rhai achosion, gallai myfyriwr ddechrau astudio cwrs ôl-raddedig, ond gadael â chymhwyster israddedig.

Mae mwyafrif y cyrsiau 'Gradd Arall' ar lefel gradd Baglor, gan gynnwys elfen addysgu sy'n arwain at Statws Athro Cymwysedig.

Anabledd

Ers 2010/11, bu HESA yn gosod anableddau mewn categorïau gan ddefnyddio fersiwn o'r ffrâm codio a luniwyd gan y Comisiwn Hawliau Anabledd. Mae wedi'i seilio ar hunanasesiad myfyriwr, ac nid oes rhaid i fyfyrwyr roi gwybod am anabledd. Yn achos myfyrwyr sy'n parhau, pan nad oedd y wybodaeth yn hysbys eisoes, gall sefydliadau nodi na cheisiwyd gwybodaeth am anabledd myfyriwr. O ganlyniad, efallai nad yw'r ffigurau ynglŷn ag anabledd yn cwmpasu pob myfyriwr sydd ag anabledd.

Ethnigrwydd

Mae ethnigrwydd wedi'i seilio ar hunanasesiad myfyriwr.

Myfyrwyr blwyddyn gyntaf

Myfyriwr a ddechreuodd ei gwrs y flwyddyn honno.

Rhywedd

Mae rhyweddau eraill wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau.

Gwlad gartref

Mae 'gwlad gartref' yn cyfeirio at gyfeiriad parhaol (domisil) myfyriwr **cyn** dechrau'r cwrs. Mae myfyrwyr o Ynysoedd y Sianel ac Ynys Manaw wedi'u cynnwys yn "DU, anhysbys", er mwyn cydfynd ag ystadegau Addysg Uwch eraill.

Rhanbarth cartref

Mae 'rhanbarth cartref' yn cyfeirio at gyfeiriad parhaol (domisil) myfyriwr **cyn** dechrau'r cwrs. Mae'r rhanbarthau wedi'u seilio ar y pedwar Consortiwm Rhanbarthol ym maes addysg, sef:

- Y Gogledd – GwE – Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Wrecsam
- Y Canolbarth a'r De Orllewin – ERW – Powys, Ceredigion, Sir Benfro, Sir Gaerfyrddin, Abertawe, Castell-nedd Port Talbot
- Canolbarth y De – Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De – Pen-y-bont ar Ogwr, Bro Morgannwg, Caerdydd, Rhondda Cynon Taf, Merthyr Tudful
- Y De Ddwyrain – Gwasanaeth Cyflawni Addysg De Ddwyrain Cymru – Caerffili, Blaenau Gwent, Torfaen, Sir Fynwy, Casnewydd

Mae rhagor o wybodaeth am y Consortia Rhanbarthol ar gael ar [Consortia Rhanbarthol](#).

Addysg Gychwynnol i Athrawon (AGA)

Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon (HCA) neu Hyfforddiant ac Addysg Gychwynnol Athrawon (HAGA) oedd hen enwau Addysg Gychwynnol i Athrawon. Mae'n cwmpasu pob llwybr y bydd rhywun yn ei ddilyn i ddod yn athro – gan ennill Statws Athro Cymwysedig. Mae'r bwletin hwn yn cwmpasu pobl sy'n dod yn athrawon drwy gyrsiau Addysg Uwch ffurfiol.

Statws Athro Cymwysedig (SAC)

Rhaid bod â Statws Athro Cymwysedig er mwyn addysgu mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru. Mae SAC yng Nghymru yn wahanol i SAC yn Lloegr neu gofrestr y Cyngor Addysgu Cyffredinol yng Ngogledd Iwerddon a'r Alban. Fodd bynnag, caiff unigolyn sy'n ennill SAC yn Lloegr a'r Alban addysgu yng Nghymru.

Myfyrwyr cymwysedig

Mae 'myfyrwyr cymwysedig' yn cyfeirio at gyfanswm y cymwysterau yn y bwletin hwn drwyddo draw. Mae rhagor o wybodaeth am y gwahaniaeth rhwng 'myfyrwyr cymwysedig' a 'chymwysterau' ar gael yn yr adran [fethodoleg](#).

Lefel ysgol

Mae 'lefel ysgol' yn nodi a yw'r cwrs yn canolbwyntio ar hyfforddi athrawon ysgol gynradd neu uwchradd. Yn aml, gelwir hyn yn 'gyfnod ysgol'. Pan fydd athro wedi cymhwyso, efallai y bydd yn addysgu ystod oedranau wahanol i'r un y bu'n hyfforddi ar ei chyfer i gychwyn.

Mae rhai cyrsiau'n cwmpasu ystod oedran ehangach; yn yr achosion hynny, maent wedi'u categorio yn ôl yr oedran hynaf y maent yn ei gwmpasu. Mae athrawon Blynyddoedd Cynnar wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau, ond nid yn 'Cynradd' neu 'Uwchradd'.

Myfyrwyr

Mae 'Myfyrwyr' yn cyfeirio at gofrestriadau myfyrwyr yn y bwletin hwn drwyddo draw. Mae rhagor o wybodaeth am y gwahaniaeth rhwng 'myfyrwyr' a 'chofrestriadau myfyrwyr' ar gael yn yr adran [fethodoleg](#).

Myfyrwyr yng Nghymru

Ystyr 'Myfyrwyr yng Nghymru' yw'r rhai sy'n hyfforddi mewn Sefydliad Addysg Uwch yng Nghymru a phobl sy'n byw yng Nghymru ac sy'n hyfforddi yn y Brifysgol Agored (pan fo hynny'n bosibl).

Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU

Ystyr 'Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU' yw'r rhai yr oedd eu cyfeiriad parhaol (domisil) yng Nghymru cyn y cwrs ac sydd bellach yn dysgu mewn Sefydliad Addysg Uwch yn y DU, naill ai yng Nghymru neu yn rhywle arall. Bydd llawer o'r 'Myfyrwyr o Gymru sy'n astudio yn y DU' hefyd yn 'Fyfyrwyr yng Nghymru'.

Pwnc

Gall myfyrwyr ar gyrsiau AGA ysgol uwchradd arbenigo mewn pwnc. Mae'r pynciau hyn wedi'u grwpio i'r categorïau a ddarperir.

Blwyddyn

Blynyddoedd academiaidd yw'r blynyddoedd y cyfeirir atynt, o 1 Awst i 31 Gorffennaf.

Gwybodaeth allweddol am ansawdd

Mae'r adran hon yn darparu crynodeb o wybodaeth am yr allbwn hwn yn ôl pum dimensiwn o ansawdd, sef: Perthnasedd, Cywirdeb, Amseroldeb a Phrydlondeb, Hygyrchedd ac Eglurder, a Chymaroldeb. Mae HESA (sef ffynhonnell y data) yn cyhoeddi Ystadegau Gwladol ei hun ac mae'n rhoi manylion am ansawdd ei data [ar ei gwefan](#).

Perthnasedd

Defnyddir yr ystadegau yn y bwletin hwn y tu mewn i Lywodraeth Cymru a'r tu allan iddi er mwyn monitro tueddiadau mewn darpariaeth AGA yn Sefydliadau Addysg Uwch Cymru ac i fonitro darpariaeth ledled y DU ar gyfer myfyrwyr sy'n hanu o Gymru. Dyma rai o'r prif ddefnyddwyr:

- Gweinidogion a Gwasanaeth Ymchwil yr Aelodau yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru;
- Swyddogion yn Llywodraeth Cymru;
- Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC);
- Sefydliadau Addysg Uwch a chyrrff cynrychiadol;
- Myfyrwyr, ymchwilwyr ac academyddion;
- Dinasyddion unigol, cwmnïau preifat, a'r cyfryngau;

Defnyddir yr ystadegau hyn mewn amrywiaeth o ffyrdd. Dyma rai enghreifftiau o'r rhain:

- Cyngor i Weinidogion;
- Llywio'r broses o wneud penderfyniadau ar bolisiâu addysg yng Nghymru;
- Helpu i fodelu'r cyflenwad a'r galw yn y dyfodol o ran athrawon a llywio targedau derbyn AGA.
- Rhagweld gwariant yn y dyfodol o ran cynlluniau cymorth i fyfyrwyr sy'n hanu o Gymru;

Cywirdeb

Mae'r Cofnod Myfyrwyr yn cynnwys gwybodaeth am gofrestriadau unigol, a fydd yn fwy na nifer y myfyrwyr oherwydd gall myfyriwr gofrestru ar fwy nag un rhaglen astudio. Mae dadansoddiad blaenorol wedi dangos bod cofrestriadau amser llawn mewn Sefydliadau Addysg Uwch yng Nghymru lai nag 1 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr amser llawn; a bod cofrestriadau rhan-amser lai na 2 y cant yn uwch na niferoedd y myfyrwyr rhan-amser.

Nid yw myfyrwyr ôl-ddoethurol wedi'u cynnwys yng Nghofnod Myfyrwyr HESA.

Cyfrifiad blynyddol o fyfyrwyr yw'r Cofnod Myfyrwyr. Cafodd y camau a gymerwyd gan HESA i sicrhau ansawdd data eu hamlinellu yn yr adran fethodoleg.

Amseroldeb a Phrydlondeb

Casglodd HESA ddata cofrestru myfyrwyr ar gyfer blwyddyn academiaidd 2015/16 rhwng mis Awst a mis Hydref 2016. Bu gwybodaeth AGA o'r cofnod myfyrwyr ar gael ers mis Ionawr 2017. Mae adeg cyhoeddi'r bwletin hwn wedi'i symud o fis Medi i fis Mehefin er mwyn adlewyrchu'r galw am y wybodaeth. Mae ymarferoldeb cyhoeddi'r bwletin ym mis Mai yn 2018 yn cael ei archwilio ar hyn o bryd.

Hygyrchedd ac eglurder

Rhoddir gwybod am y bwletin ystadegol hwn o flaen llaw ac yna caiff ei gyhoeddi ar adran Ystadegau gwefan Llywodraeth Cymru. Mae'n cael ei ategu gan dablau fwy manwl ar StatsCymru, sef gwasanaeth am ddim sy'n galluogi ymwelwyr i weld, trin, creu a lawrlwytho data.

Cymaroldeb a chydlyniaeth

Nid oes unrhyw ffigurau wedi'u cyhoeddi ar gyfer blwyddyn academiaidd 2014/15 ar gyfer gwledydd eraill y DU y gellir eu cymharu'n uniongyrchol â ffigurau yn y bwletin hwn.

Mae HESA yn cyhoeddi adroddiad sy'n defnyddio dull gwahanol i'r bwletin hwn, ond sy'n peri bod modd cymharu hyfforddiant athrawon mewn addysg uwch yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon yn uniongyrchol. Ceir hefyd gyhoeddiadau sy'n cwmpasu AGA o bob un o wledydd y DU mewn cysylltiad â'u polisïau a'u targedau eu hunain (gweler y cyhoeddiadau isod).

Cyhoeddiadau cysylltiedig

[Ystadegau Addysg Uwch ar gyfer y DU \(HESA\)](#)

Cyfres o dablau sy'n edrych yn eang ar niferoedd myfyrwyr yn sefydliadau'r DU, gan gynnwys un tabl sy'n cymharu cymwysterau a chofrestriadau AGA ar draws pob un o bedair gwlad y DU.

[Ceisiadau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon ar Ddiwedd Cylch 2016 \(UCAS\)](#)

Dau adroddiad sy'n archwilio ystadegau ynglŷn ag ymgeiswyr a cheisiadau ar gyfer cyrsiau AGA yng Nghymru a Lloegr

[Myfyrwyr mewn Sefydliadau Addysg Uwch \(Llywodraeth Cymru/HESA\)](#)

Adroddiad blynyddol sy'n rhoi manylion ynghylch cofrestriadau a chymwysterau myfyrwyr.

[Cyrchfannau Ymadawyr Addysg Uwch yn y DU \(Llywodraeth Cymru/HESA\)](#)

Adroddiad blynyddol sy'n cyflwyno data yn ôl gweithgaredd a lleoliad ynghylch ymadawyr addysg uwch â gradd.

[Ystadegau am y Gweithlu Addysg \(Cyngor y Gweithlu Addysg\)](#)

Ystadegau ynglŷn â phobl sydd wedi'u cofrestru i addysgu mewn ysgolion/sefydliadau addysg bellach yng Nghymru.

[Ystadegau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon \(CCAUC\)](#)

Ystadegau cryno gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru ynghylch niferoedd, nodweddion, a chymwysterau myfyrwyr AGA.

[Cyfrifiad Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon \(Adran Addysg Llywodraeth y DU\)](#)

Adroddiad sy'n darparu gwybodaeth dros dro ynghylch ffigurau recriwtio HCA yn Lloegr, gan gynnwys cymariaethau rhwng derbyniadau cynnar i gyrsiau HCA a thargedau hyfforddiant athrawon yn Lloegr.

[Proffiliau perfformiad hyfforddiant cychwynnol athrawon ar gyfer y flwyddyn academiaidd \(Adran Addysg Llywodraeth y DU\)](#)

Mae'r Datganiad Ystadegol Cyntaf hwn yn darparu golwg manwl ar ganlyniadau cyrsiau AGA yn Lloegr, gan gynnwys cymwysterau a statws cyflogaeth y rhai sydd wedi cwblhau, chwe mis ar ôl iddynt gymhwyso.

[Taflen Wybodaeth Ystadegol: Hyfforddiant cychwynnol athrawon yn Sefydliadau Addysg Uwch Gogledd Iwerddon \(Adran yr Economi – Gogledd Iwerddon\)](#)

Taflen gryno sy'n nodi manylion am gofrestriadau HCA, a'r nifer sy'n ei gwblhau, yng Ngogledd Iwerddon.

[Ystadegau Cryno ynghylch Ysgolion yn yr Alban \(Llywodraeth yr Alban\)](#)

Trosolwg ar ystadegau ysgolion yr Alban, gan gynnwys athrawon sydd newydd gymhwyso sy'n dechrau eu cwrs cynefino mewn ysgol yn yr Alban.

Statws Ystadegau Gwladol

Mae [Awdurdod Ystadegau'r Deyrnas Unedig](#) wedi dynodi'r ystadegau hyn yn Ystadegau Gwladol, yn unol â Deddf Ystadegau a Gwasanaeth Cofrestru 2007, sy'n dangos eu bod yn cydymffurfio â'r [Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau Swyddogol](#).

Mae statws Ystadegau Gwladol yn golygu bod ystadegau gwladol yn cyrraedd y safonau uchaf o ran dibynadwyedd, ansawdd a gwerth i'r cyhoedd.

Dylai'r holl ystadegau swyddogol gydymffurfio â phob agwedd ar y Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau Swyddogol. Dyfernir statws Ystadegau Gwladol iddynt yn dilyn asesiad gan gangen reoleiddio Awdurdod Ystadegau'r DU. Mae'r Awdurdod yn ystyried a yw'r ystadegau'n cyrraedd y safonau uchaf o ran cydymffurfio â'r Cod, gan gynnwys y gwerth y maent yn ei ychwanegu at benderfyniadau a dadleuon cyhoeddus.

Cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru yw parhau i gydymffurfio â'r safonau a ddisgwylir gan Ystadegau Gwladol. Os down i bryderu a yw'r ystadegau hyn yn dal i gyrraedd y safonau priodol, byddwn yn trafod y pryderon â'r Awdurdod yn brydlon. Gellir dileu statws Ystadegau Gwladol ar unrhyw adeg pan nad yw'r safonau uchaf yn cael eu cynnal, a gellir adennill y statws pan fo'r safonau'n cael eu hadfer.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn cyflwyno saith nod llesiant i Gymru, sef: Cymru sy'n fwy cyfartal, llewyrchus, cydnerth, iach, a chyfrifol ar lefel fyd-eang, sydd â chymunedau cydlynus a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu. O dan adran (10)(1) o'r Ddeddf, rhaid i Weinidogion Cymru (a) cyhoeddi dangosyddion ("dangosyddion cenedlaethol") y mae'n rhaid eu cymhwyso er mwyn mesur cynnydd tuag at gyrraedd y nodau llesiant, a (b) gosod copi o'r dangosyddion cenedlaethol gerbron y Cynulliad Cenedlaethol. Gosodwyd y 46 o ddangosyddion cenedlaethol ym mis Mawrth 2016.

Mae gwybodaeth am y dangosyddion, ynghyd â naratif ar gyfer pob un o'r nodau llesiant a'r wybodaeth dechnegol gysylltiedig ar gael yn [adroddiad Llesiant Cymru](#).

Gwybodaeth bellach am [Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#)

Gallai'r ystadegau yn y datganiad hwn hefyd ddarparu naratif ategol i'r dangosyddion cenedlaethol a chael eu defnyddio gan fyrrdau gwasanaethau cyhoeddus mewn cysylltiad â'u hasesiadau llesiant lleol a'u cynlluniau llesiant lleol.

Rhagor o fanylion

Mae'r ddogfen ar gael yn: <https://llyw.cymru/addysg-gychwynnol-i-athrawon>

Mae tablau sy'n gysylltiedig â'r bwletin hwn ac sy'n cynnwys mwy o fanylion ar gael drwy [StatsCymru](#), sef gwasanaeth dosbarthu data rhyngweithiol Llywodraeth Cymru.

Y diweddariad nesaf

Mai 2021 (gallai hyn newid)

Rydym am gael eich adborth

Rydym yn croesawu unrhyw adborth am unrhyw agwedd ar yr ystadegau hyn. Gallwch anfon eich sylwadau drwy e-bost i ystadegau.addysgol16@llyw.cymru.

Y Drwydded Llywodraeth Agored

Mae'r holl gynnwys ar gael o dan y [Drwydded Llywodraeth Agored, fersiwn 3.0](#), oni nodir yn wahanol.

